

شماره:

تاریخ:

پیوست:

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشرار شما،
به شما حکومت می‌کنند، آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند،
ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود. امام کاظم علیه السلام: تهلیل الاحکام

« شاخص‌های عفاف و حجاب اسلامی »

از آنجا که مساله عفاف و حجاب، مساله‌ای عقلی، اخلاقی و شرعی است و در عین حال مساله عفاف فراتر از حجاب و حجاب قسمی از اقسام عفاف، می‌باشد، برای تبیین جامع در ارایه شاخص‌ها، ابتدا انواع عفاف در ابعاد زیر بیان می‌شود:

۱- **عفاف در نگاه:** نگاه عقیفانه هم برای آقایان و هم برای خانم‌ها مورد تاکید قرآن کریم می‌باشد و چشم چرانی و هرزگی در نگاه، تقبیح و منکر شمرده شده است.

وظایف دستگاه: دستگاه‌های دولتی می‌باید شرایط در چینش‌های محیطی، فرهنگ‌سازی‌های تنبیهی و تشویقی و... را به گونه‌ای تنظیم نمایند که محیط کاری حتی‌المقدور مصون از ناامنی و بی‌عفتی در نگاه باشد.

۲- **عفاف در گفتار:** عفت کلام و خوب سخن گفتن از امور قرآنی است که لازمه جامعه با فرهنگ و تمدن‌ساز می‌باشد. مردمی که نتوانند خوب صحبت کنند، مردمی رشد نیافته هستند که در حداقل تعاملات اجتماعی با مشکل مواجه شده و باعث بسیاری از نزاع‌ها و اختلافات و بدبینی‌ها می‌شوند.

وظایف دستگاه: دستگاه‌های دولتی موظفند با هرگونه بی‌عفتی در کلام به طور جد مقابله نموده و مروج عفت کلام باشند. مدیران و کارمندان باید به بهترین شکل با همدیگر و خصوصاً ارباب رجوع برخورد نموده و مراجعین را حقیقتاً ارباب رجوع بدانند و از احترام‌های لازم شان انسانی دریغ ننمایند. کارمندی که با لحن بد با ارباب رجوع و یا همکاران صحبت می‌نماید، جواب سلام ارباب رجوع را نمی‌دهد، با ضمیر مفرد و بی‌ادبانه با مخاطب صحبت می‌کند و به بهانه مشکلات زندگی و اقتصادی، کرامت انسانی مراجعین را رعایت نمی‌کند متناسب با رفتارشان باید مورد تذکر و مؤاخذه قرار گیرند.

۳- **عفاف در حرکات و سکنات:** وقار و طمانینه در حرکات به گونه‌ای که جلب توجه نکند، لازمه عفت انسان با شخصیت است. ممکن است فردی پوشش کامل داشته باشد، ولی حرکات غیر عقیفانه، زنده و جلف داشته باشد. قرآن کریم بر این نوع از عفت تاکید می‌نماید.

وظایف دستگاه: کارمندی که دارای متانت در حرکات و سکنات هستند باید الگو و مورد تشویق قرار گیرند و در مقابل کارمندی که در حرکات و سکنات از متانت و وقار لازم برخوردار نیستند و حرکاتشان باعث جلب توجه نامتعارف دیگران می‌باشد، باید مورد تذکر قرار گیرند و دستگاه‌ها این مساله را ضد ارزش جلوه داده و زمینه خودنمایی را مسدود نمایند.

۴- **عفاف در معاشرت:** یکی دیگر از انواع عفاف در قرآن کریم حجب و حیا در معاشرت خصوصاً رعایت مسایل محرم و نامحرم، اجازه گرفتن در ورود به محیط‌های امن و برهم زدن آرامش مکان‌های زندگی می‌باشد.

^۱ آیات ۳۰ و ۳۱ سوره نور

^۲ آیه ۳۲ سوره احزاب

^۳ آیه ۲۵ قصص

^۴ آیات ۲۷ سوره نور و ۵۲ سوره احزاب

شماره:
تاریخ:
پیوست:

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشرار شما،
به شما حکومت می‌کنند، آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند،
ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود. امام کاظم علیه السلام: تهذیب الاحکام

وظایف دستگاه: رعایت حریم محرم و نامحرم در محیط کاری، عدم استفاده از الفاظ نامناسب برای نامحرم، صدا کردن نامحرم با اسم کوچک و با ضمیر مفرد و ورود به مسایل غیرکاری از جمله مصادیق غیر عقیقانه در محیط کار می‌باشد که باید با برنامه‌ریزی‌های سلبی و فرهنگ‌سازی‌های ایجابی، این مساله را تدبیر کرد.

۵- **عفاف در پاکدامنی:** عفت در ارتباطات عاطفی و جنسی از وجوه عفت است که قرآن کریم برای حفظ و صیانت خانواده‌ها هم در مورد آقایان^۵ و هم در مورد خانمها^۶ آیات زیادی به آن توجه داده است.

وظایف دستگاه: دستگاه‌ها باید مراقب عفاف در پاکدامنی در محیط‌های کاری، با زدودن زمینه‌های بروز و ظهور آن باشند. هیچگاه نباید ارتباطات غیرکاری در دستگاه‌ها عادی سازی شود و نباید از زمینه‌های ایجاد این گونه مسایل به سادگی عبور کرد. بی‌توجهی به این مساله، باعث وجود مشکلات عدیده در زندگی‌های خانوادگی و تولید فساد و فحشاء می‌شود. از موارد شش‌گانه عفاف، در پنج مورد ذکر شده به تناسب شرایط دستگاه‌ها، شاخص‌های مصداقی‌تر و همچنین روش‌های تشویقی و توبیخی توسط شورای امر به معروف و نهی از منکر دستگاه تبیین می‌شود.

۶- **عفاف در پوشش:** یکی از انواع عفاف، عفت در پوشش و حجاب اسلامی برای خانم‌ها و آقایان است. به دلیل اهمیت مساله در اسلام و قوانین کشور^۷ به پوشش افراد خصوصاً در صحنه اجتماع و محیط کار و فعالیت اهمیت داده شده و افراد از بدپوششی و بی‌عفتی در پوشش نهی شده‌اند.

از آنجا که قانون‌گذار به صورت مشخص تبیین شاخص‌های عفاف در پوشش و حجاب اسلامی را مدنظر قرار داده است، لذا شاخص‌های پوشش اسلامی برای کارکنان خانم و آقا به تفکیک با بسط بیشتر ارائه می‌گردد.

شاخص‌های پوشش و حجاب اسلامی:

معیارهای مشترک و اصلی پوشش خانم‌ها و آقایان در چهار حیطة ۱- **بدن نما نبودن** ۲- **عدم جلب توجه** ۳- **پوشیدگی** ۴- **عدم آرایش** تعریف می‌شود:

بر این اساس حدود حجاب رسمی لازم‌الاتباع در تمامی دستگاه‌های دولتی، متخذ از چارچوب‌های شرع مقدس و قوانین به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱. شاخص پوشش خانم‌ها:

الف) چادر و مقنعه

- پوشاندن همه موهای سر با چادر و روسری و یا با مقنعه

تبصره ۱: فقط در صورت استفاده از چادر، از روسری‌های بلند که کارکرد مقنعه را ایفا می‌کند، می‌توان استفاده نمود.

تبصره ۲: مشوق‌های لازم برای استفاده از حجاب برتر (چادر) مانند اعطای چادر به عنوان عیدی، در دستور کار قرار داده شود.

^۵ آیات ۲۹ معارج، ۵ مومنون، ۳۲ اسراء و...

^۶ آیات ۱۲ متحنه، ۳۵ احزاب، ۳۱ نور و...

^۷ - شاخص‌ها عمدتاً با توجه به قوانین موجود ادارات، سازمان‌ها و مراکز آموزشی و بهداشتی تنظیم شده است.

شماره:

تاریخ:

پیوست:

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشرار شما،
به شما حکومت می‌کنند، آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند،
ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود. امام کافم علیه السلام - تهذیب الاحکام

- استفاده از مقنعه پوشاننده گردن و شانه، حداقل تا روی سینه
 - عدم استفاده از هر پوشش دیگری برای پوشاندن سر به جای مقنعه چادر مانند شال، کلاه و ...
 - عدم استفاده از مقنعه و چادرهای نازک، توری، نگین دار و ...
- (ب) مانتو:**

- استفاده از روپوش و مانتو بلند و متعارف (حداقل تا زیر زانو)
- استفاده از مانتوی وزین، ساده و اداری
- عدم استفاده از مانتوی کوتاه، تنگ و آستین کوتاه
- عدم استفاده از مانتوی دارای چاک بالای زانو و مانتوی جلو باز

(ج) شلوار:

- استفاده از شلوار (پوشیدگی تا میچ پا)
- عدم استفاده از شلوار کوتاه، تنگ و دارای پارگی، زاپ، چاک، براق و فاق نامناسب
- عدم استفاده از دامن، جایگزین شلوار به غیر از موارد خاص بیماری.

(د) جوراب:

- استفاده از جوراب غیر نازک با پوشانندگی کامل پا
- عدم استفاده از جوراب‌های کوتاه و غیر متعارف

(ه) کفش:

- کفش متعارف و مناسب محیط کار
- عدم استفاده از کفش با پاشنه بلند، صدادار و غیر متعارف
- عدم استفاده از چکمه‌های بلند روی شلوار

(و) رنگ:

- استفاده از رنگ‌های متعارف و مناسب با محیط کار در پوشش (اعم از مانتو، شلوار، چادر، روسری، مقنعه، جوراب و کفش)

(ز) سایر موارد:

- عدم استفاده از هرگونه آرایش در صورت و دست‌ها
- عدم استفاده از لاک و ناخن مصنوعی و ...
- عدم استفاده غیرمتعارف از زیورآلات آشکار (انواع حلقه و نگین بینی و دندان و... و بکار بردن دستبند به دست و پا).
- عدم استفاده از عطر و ادکلن با رایحه تند

شماره:
تاریخ:
پیوست:

باید امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشراز شما،
به شما حکومت می‌کنند، آنگاه خوبان شما دعا می‌کنند،
ولی دعایشان مستجاب نمی‌شود. امام کاظم علیه السلام: تهذیب الاحکام

۲. شاخص پوشش آقایان :

- آراستگی موی سر و محاسن (عدم بلندی غیرمتعارف ریش، موی سر، سبیل و ...)
- عدم آرایش نمودن به سبک‌های غربی، غیر متعارف و زنده صورت، موی سر، محاسن، ابرو و ...
- عدم استفاده از کراوات، پاپیون، کمربندهای غیرمتعارف و نمادهای غربی
- عدم استفاده از لباس‌های تنگ، بدن نما، پاره و وصله‌دار
- عدم استفاده از تی‌شرت، پیراهن تنگ و کوتاه و یقه باز نامتعارف
- عدم استفاده از شلوار کوتاه، تنگ، نازک و دارای پارگی، وصله، زاپ و فاق نامناسب
- عدم استفاده از طلا و هرگونه زیورآلات اعم از گردن بند، زنجیر، مچ‌بند، دستبند و گوشواره

۳. شاخص‌ها و ملحقات مشترک آقایان و خانم‌ها:

- عدم استفاده از عکس‌های غیرمجاز و بدون پوشش اسلامی در فضای مجازی از جمله عکس نمایه (پروفایل)^۸
- عدم خالکوبی و تصویرگری در قسمت‌های قابل رویت بدن
- عدم چاپ و وصل هرگونه علامت، تصویر و کلمات خارجی غیرمتعارف بر روی لباس و پوشش
- عدم استفاده از لباس‌های منقوش به آرم، تصاویر نامتعارف، نوشته‌های مذاهب و نمادهای فرهنگ غرب، علائم فرقه‌های ضاله و گروه‌های منحرف
- خودداری از به کارگیری بانوان در پست و محل‌های سازمانی ویژه آقایان و بالعکس^۹
- به کارگیری منشی و یا مسئول دفتر مرد برای مدیران مرد و زن برای مدیران زن.^{۱۰}
- تبصره: به کارگیری منشی زن بد حجاب، تخلف مضاعف محسوب می‌شود.

ملاحظات:

- ۱- تشخیص متعارف و غیرمتعارف بودن با شورای امر به معروف و نهی از منکر هر دستگاه می‌باشد.
- ۲- بنا به تشخیص شورای امر به معروف و نهی از منکر، دستگاه‌ها می‌توانند لباس اداری یکسان (متحدالشکل) استفاده نمایند.
- ۳- ایجاد فضای امن و سالم با اتخاذ تدابیر مناسب برای جداسازی محیط بانوان از جمله در محل کار، سرویس ایاب و ذهاب و غذاخوری.
- ۴- بر اساس بند اول از اصل سوم قانون اساسی مبنی بر «مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی» هرگونه تظاهر به فساد و تباهی ملحق به شاخص‌های عفاف و حجاب می‌باشد. مانند:
 - الف) استفاده از موسیقی‌های غیرمجاز در محیط‌های کاری و وابسته به دستگاه‌ها
 - ب) نمایش، ترویج، تبلیغ و خرید و فروش وسایل و اجناس مغایر با حوزه عفاف و حجاب
 - ج) روزه‌خواری علنی، در ماه مبارک رمضان

^۸ مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای (مصوب جلسات ۴۸۲ الی ۴۸۸ مورخ ۱۳۸۰) ناظر به بند ۶-۱۰ و ۷-۱۰

^۹ آیین نامه راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف (مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۱۳۸۴/۵/۴) ناظر به بند ۳۶، دستور العمل برنامه های درون سازمانی یازده گانه ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه های اجرایی (ادارات دولتی و نهاد های عمومی سال ۱۳۹۲) و دستور العمل برنامه های ده گانه درون سازمان ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در دستگاه های اجرایی و استانهای سراسر کشور ویژه کارکنان، مراجعین و خانواده ها

^{۱۰} همان